Greining á íslenskum sjávarútvegi

Málstofustjóri:
Sigurður Elí Haraldsson
Fyrirtækjasvið Arion banki

Ísafjarðarhöfn seint um kvöldi í september.

Íslenskur sjávarútvegur stendur á tímamótum. Gríðarleg þróun hefur verið til aukinnar sjálfvirkni og öflug sjávarútvegsfélög endurskoða í sífellu rekstur sinn og leiðir til að halda kostnaði niðri án þess að gefa eftir kröfur um gæði og afhendingaröryggi. Yfir 95% af íslenskum sjávarafurðum eru fluttar úr landi og mikilvægt að hér á landi sé rekinn samkeppnishæfur sjávarútvegur. Í málstofunni mun Kristján Vigfússon ræða mikilvægi stefnumótunar í sjávarútvegi.

Í framhaldinu verða kynntar nokkrar greiningar sem unnar hafa verið innan Arion banka. Við sjáum þróun í þá átt að stór fyrirtæki eru að kaupa hvert annað upp eða kaupa sig inn í eignarhald. Minni og meðalstórum fyrirtækjum hefur fækkað með fleiri sameiningum og samvinna er að aukast, allt með það markmið að auka samkeppnishæfni.

Við ræðum hvaða áhrif gjaldmiðilinn hefur, hver staðan er í innviðafjárfestingum og hvort kraftar eru til staðar sem líklegir eru til að leiða til fjölgunar skráninga á sjávarútvegsfyrirtækjum á markað. Kynningarnar verða snarpar en greiningarnar í heild sinni verður hægt að nálgast á vef Arion banka. Í framhaldi hverrar kynningar verða pallborðsumræður sem aðilar úr bankanum, frá sjávarútveginum og hagsmunasamtökum taka þátt í. Markmið okkar er að horfa til framtíðar og eiga gagnlegar samræður um hvernig við sjáum íslenskan sjávarútveg þróast.

Vottanir - markaðsaðgangur eða markaðshindranir?

Umsjónarmaður:
Axel Helgason
Formaður
Landssambands smábátaeigenda

Smábátar í höfninni á Djúpavogi.

Matvælaframleiðsla heimsins er sífellt að færast í átt að vottunum. Fiskafurðir eru einungis einn angi þessa. Árið 2011 var fyrsta vottun MSC veitt á Íslandi og á hverju ári bætast við fisktegundir sem eru vottaðar. Krafan virðist vera sú að setja allar nytjategundir á Íslandsmiðum í vottunarferli.

Nýlega var vottun á grásleppu afturkölluð, fjórum árum eftir að hún fékkst, vegna þess að ekki náðist að uppfylla skilyrði fyrir endurnýjun. Það að missa vottunina á grásleppuveiðunum og fá í kjölfarið 10-15% hærra verð fyrir afurðirnar hefur vakið upp spurningar sem rétt er að leita svara við.

Áður en MSC vottunin fékkst á grásleppuveiðarnar fór ekkert á milli mála að margir framleiðendur kavíars úr grásleppuhrognum óttuðust mjög vald MSC yfir neytendamarkaðinum. Þeir lýstu því jafnvel yfir að þeir myndu hætta að kaupa íslensk hrogn ef vottunin fengist ekki.

Neytendur tengja vottanir á fiskafurðum fyrst og fremst við um auknar sjálfbærar og ábyrgar veiðar. Á því byggja auglýsingar vottunarfyrirtækjanna: að höfða til samvisku neytenda og sannfæra þá um að auðlindir hafsins séu í hættu, kaupi þeir ekki vottað sjávarfang.

Þar sem liðin eru nokkur ár frá því að grásleppan fékk vottun er áhugavert að skoða hvaða áhrif þessi vottun hefur haft á afurðaverð og markaðsaðgang.

Þau gögn og úrvinnsla þeirra sem felldi vottun á grásleppu hafa vakið upp spurningar um hvort ferlið allt sé nógu gegnsætt og hvort hagsmunaaðilar, eins og sjómenn og þeir sem eru seljendur frumvörunnar, eigi ekki að hafa meiri aðkomu í vottunarferlinu og viðhaldi vottana.

Einnig er rétt að velta fyrir sér hvort þörf sé á að setja lög og reglur um starfsemi vottunarfyrirtækja sem t.d gerðu kröfur um að þeir sem standa að úttektum á þeirra vegum uppfylli ákveðnar kröfur um menntun og reynslu á því sviði sem hér um ræðir.

Er jafnframt ekki æskilegt að leita svara við því hvort vottunarfyrirtæki eigi að hafa sjálfsvald um auknar kröfur til að viðhalda vottunum? Í þessu sambandi nefni ég að MSC vinnur nú að því að innleiða vinnuvernd í vottunarferlið. Þá hlýtur sú spurning að vakna hvort eðlilegt sé, þegar einkafyrirtæki ákveður að kaupa vottun af öðru einkafyrirtæki, að stjórnsýslan og stofnanir komi þar að með rannsóknir og eftirlit án þess að greitt sé fyrir þá vinnu af hendi þess sem óskar eftir vottuninni.

Þegar vottanir voru kynntar í upphafi var því haldið fram að þær myndu framkalla hærra verð til fiskimanna: vottun á „ábyrgri“ umgengni þeirra myndi borga sig. MSC hefur vottað hundraða fiskafurða í fjölda landa. Það gæti því verið tímabært að fara yfir listann og skoða hverju MSC hefur áorkað til þess að færa fiskveiðar til betra horfs varðandi þær tegundir sem vottaðar hafa verið.

Stóra spurningin fyrir fiskimennina er vitaskuld þessi: Eru þeir að sjá hærri verð fyrir vottaðar veiðar/vörur og er auðveldara að selja þær? Hvar liggur ágóðinn fyrir þá og restina af virðiskeðjunni?

Það er sæmandi fiskveiðiþjóð að gera kröfur um framúrskarandi umhverfisstjórnun í höfnum landsins og er Bláfáninn öflugt tæki til að stuðla að því. Myndin er af höfninni á Borgarfirði eystra sem er með Bláfánann.

Umhverfismál sjávarútvegsins

Umsjónarmaður:
Margrét Geirsdóttir
Sérfræðingur Matís

Vægi og mikilvægi umhverfismála í rekstri sjávarútvegsfyrirtækja og við markaðssetningu sjávarafurða hefur verið að aukast á undanförnum árum og áratugum. Íslendingar standa frammi fyrir áskorunum og jafnframt tækifærum að gera betur í þeim umhverfismálum sem við höfum stjórn á og þannig bæta ímynd atvinnugreinarinnar og samkeppnishæfni. Í málstofunni verða umhverfismál sjávarútvegsins skoðuð frá mismunandi sjónarhornum þar sem við ræðum mengun hafs og strandsvæða, jafnt smáar agnir sem ekki eru sjáanlegar með berum augum sem og stærri hluti. Við veltum fyrir okkur hver eru heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna varðandi sjálfbærni og hvernig íslenskur sjávarútvegur stendur sig þar og almennt í umhverfismálum. Og við spyrjum okkur hvort við getum sagt að Íslenskur sjávarútvegur sé sá umhverfisvænsti í heimi. Hver er staðan í hafinu í kringum okkur, hvernig stendur íslenskur sjávarútvegur sig og ekki minnst hvað getum við gert betur?